

Sexualpolitiskt uttalande

Antaget av Ung Vänsters riksting i Haninge 18-20 maj 2012

INLEDNING

Sexualpolitik handlar om frågor som känns in på bara skinnet och som kräver svar som utmanar grunderna i det sociala livet och i samhället i stort. Att det privata är politiskt har sagts många gånger, men att formulera en politik som faktiskt pekar ut, ifrågasätter och förändrar maktbalansen, kräver strategi och analys. Det privata upphör inte att vara privat, förrän politiken och samhället gör det till sin sak.

Många segrar har vunnits på det sexualpolitiska området genom kamp, men under det senaste decenniet har det präglats av tillbakagångar. Trots att juridiska framsteg gjorts, blundar stora delar av samhället och etablissemangen för allvarliga problem. De normer och föreställningar som omger sex och sexualitet stärks och kommersialiseras, samtidigt som samhället saknar kapacitet att ta hand om unga som mår dåligt. Sexualiserat våld utgör fortfarande ett av våra största samhällsproblem, och det behövs en politik som tar mäns våld mot kvinnor på allvar. Heteronormen är fortfarande stark, och det får förödande konsekvenser för människors möjlighet att leva som sig själva.

Vi vill se ett samhälle där synen på sexualitet präglas av respekt och där var och en har makt över sin egen kropp. I förhållande till vår identitet och vår makt över våra egna liv finns sexualiteten ständigt närvarande, därför spelar den också en grundläggande roll i de maktstrukturer som omger kön. Att erkänna maktperspektivet är inte att förneka människor, frihet eller självförverkligande, utan en förutsättning för frigörelse.

I det här uttalandet presenterar Ung Vänster vår syn på flera viktiga sexualpolitiska frågor, och på de orättvisor och problem som vi tycker är de just nu mest relevanta inom det sexualpolitiska området.

IDEAL, SEXUALISERING OCH OHÄLSA

Det offentliga rummet sexualiseras och kommersialiseras alltmer. Genom reklam, media och inte minst pornografi skapas föreställningar om kvinnokroppen och om sexualitet. Ungdomar tvingas förhålla sig till budskap om hur de ska se ut och hur de förväntas bete sig i sexuella relationer. Idealerna bygger på könsmaktsordningen, och återskapar dess strukturer om att kvinnan är underordnad mannen. Samtidigt är de bilder som kablas ut i media ofta kraftigt retuscherade, och de ideal som målas upp därmed ouppnåeliga.

Bantning, ätstörningar och självskadebeteende blir vanligare allt längre ned i åldrarna, och drabbar till 90-95 procent tjejer och kvinnor. Samtidigt ökar användningen av antidepressiva läkemedel och fler har en osund relation till sex och till sin egen sexualitet. Utvecklingen är väldigt allvarlig och samhället bär ett tungt ansvar för att hjälpa och stötta unga som mår dåligt.

När skolan misslyckas med att prata om orimliga skönhetsideal och sexualitet, så blir källan till information om sex i ännu högre utsträckning tv, tidningar, reklam, film och internet. Inte minst unga killars kunskaper om sex bygger idag i stort på hur det ser ut i porrfilmer, där gränsöverträdande och manlig dominans definierar vad som är upphetsande. Samtidigt är också

unga tjejers bild av sex starkt sammankopplad med den här bilden. Att skolan lär ut ett kritiskt förhållningssätt till media, att man låter eleverna diskutera kring ideal och normer och att sexualundervisningen också tar upp pornografi, är centralt.

Regleringen av vad som får visas i media och i det offentliga rummet behöver stärkas. Det är orimligt att bilder retuscheras till oigenkännlighet och sedan utgör verklighetsbilden för många. Ung Vänster kräver en tydlig märkning av kroppsretuscherade bilder, samt en lag som reglerar detta.

Rätten till stöd och hjälp ska inte vara beroende av var man bor. Ung Vänster kräver ökade resurser till ungdomars hälsa. Alla unga ska ha rätt till en ungdomsmottagning med generösa öppettider under hela året i närheten av var man bor. Vi vill se minst en ungdomsmottagning per 3000 unga och tillgängliga skolsköterskor och kuratorer på varje skola, varje dag.

SEXUALUNDERVISNING

Sexualundervisningen i skolan spelar stor roll för vilken information som sprids kring könsroller och sexualitet. I Sverige har sexualundervisning i skolan varit obligatoriskt sedan 1955, däremot är det fortfarande inte ett obligatoriskt ämne på lärarutbildningen. Bara 6 procent av de blivande lärarna har utbildning i ämnet. Sexualundervisningen i skolan är ofta undermålig och saknar förutom kompetens även de resurser och den tid som krävs för att få en fullgod undervisning.

Sexualundervisningen idag fokuserar alltför ofta på det biologiska och lärarna låter sällan eleverna diskutera relationer, gränssättningar och att sex ska vara på lika villkor. Undervisningen handlar allt för ofta bara om heterosexuella samlag, och missar att sex kan innehålla många andra handlingar och erfarenheter. Tjejers sexualitet hamnar i skymundan både från lärare, böcker men även i diskussioner i klassen. En bra sexualundervisning motverkar heteronormativitet, tvåsamhetsnormen och förmår diskutera såväl biologiskt kön som könsidentitet.

Sexualundervisningen ska ge kunskap om olika sexpraktiker och bryta ner hämmande normer kring sexualitet. Att sexualundervisningen normalt är en del av biologin motverkar detta syfte. Ung vänster kräver en obligatorisk sexualundervisning på berörda lärarprogram samt möjlighet till separatistisk undervisning för tjejer. Ung Vänster är positiv till de försök som görs på flera skolor runt om i landet med ämnen som livskunskap där flera sidor av både sexualitet, kön och relationer behandlas i ett eget ämne, men det är också viktigt att dessa frågor får utrymme även i ämnen som historia, samhällskunskap och religion.

SEXUALISERAT VÅLD

Vi har länge vetat att mäns våld mot kvinnor är ett av våra största samhällsproblem. Inom begreppet sexualiserat våld ryms några av könsmaktsordningens grövsta uttryck, i form av våldtäkt och misshandel i nära relationer, men även gränsöverträdelser som för många kvinnor är vardag, exempelvis fysiska eller verbala former av sexuella trakasserier. Det sexualiserade våldets konsekvenser är förödande, dels för de kvinnor som utsätts men också för alla kvinnor som tvingas förhålla sig till våldet.

En stor andel av det våld som sker mot kvinnor begås av en man som kvinnan sedan tidigare har en relation till. Det gör våldet komplext och bara en liten del av alla sexuella övergrepp blir anmälda hos polisen. En betydligt mindre del går sedan vidare till fällande dom. Personal inom sjukvård och rättsväsendet bör regelbundet få utbildning kring sexualiserat våld för att garantera ett bra bemötande och omhändertagande så att de kvinnor som söker hjälp tas på allvar. En

granskningskommission för mäns våld mot kvinnor bör tillsättas för att utreda de anmälningar som inte lett till åtal och ge förslag på åtgärder.

Att leva i en hotfull relation får enorma konsekvenser, både vad gäller relationer och närhet, men även för det vardagliga livet. Många kvinnor lever under hot, våld och tvång från sin partner, men samtidigt är det skambelagt och någonting man sällan pratar om. Hotet mot kvinnor är även starkt närvarande på en samhällelig nivå. Vardagsrädslan begränsar så väl kvinnans utrymme i det offentliga rummet som villkoren för hennes sexualitet.

En stor del av ansvaret för konsekvenserna av det sexualiserade våldet bärs idag av kvinno- och tjejjourer. Deras arbete med hjälp och stöd för våldsutsatta kvinnor är ovärderligt och kan inte ersättas av annan verksamhet. Stat, landsting och kommuner måste ta ett större ansvar för att långsiktigt finansiera kvinno- och tjejjourernas arbete.

Feministiskt självförsvar är ett svar på det sexualiserade våldet och ger verktyg för att hantera den vardagsrädsla som kvinnor bär på. Genom självförsvaret kan kvinnor och tjejer bygga strategier av systerskap och egen kraft. Ung Vänster kräver att feministiskt självförsvar inkluderas i grundskolans obligatoriska undervisning samt som en valbar kurs på gymnasiet.

Prostitution är en del av det sexualiserade våldet mot kvinnor och bygger på principen att kvinnokroppen är en vara som kan köpas och förbrukas av män. 1999 trädde sexköpslagen i kraft och förbudet mot att köpa sexuella tjänster är både en markering i var skulden bör ligga och ett verktyg för att bekämpa prostitution. När andra kraften höjer rösten om att lagen är förlegad och bör avskaffas vill vi istället sprida den till fler länder och låta den omfatta sexköp utomlands.

En annan form av prostitution, trafficking – människohandel för sexuella ändamål – är ett växande problem globalt och i Sverige. Forskning visar att länder där prostitution är lagligt, också har mer av trafficking eftersom det ena banar väg för det andra. Utöver lagstiftning och polisens arbete, måste det vara en del i samhällets arbete mot prostitution, att offer kan söka hjälp och stöd hos kvinnojourer och myndigheter. För att bekämpa prostitution och människohandel behövs det mer stöd och resurser åt kvinnor som utnyttjats, större insatser för att hjälpa kvinnor ur prostitution och professionell stöd och hjälp för de kvinnor som utsatts för prostitution och människohandel.

RÄTTEN TILL SIN EGEN KROPP

Att äga rätten till sin egen kropp bygger på att kunna styra över sin egen reproduktion därför har aborträtten och preventivmedel alltid varit viktiga delar i kampen för sexuell frigörelse. I dagens debatt finns tydliga moralistiska och reaktionära tendenser, där bland annat rätten till abort ifrågasätts. Ung Vänster står bakom dagens lagstiftning, och vänder sig emot alla inskränkningar av aborträtten.

I vissa landsting har man subventionerat eller gratis preventivmedel för ungdomar och i vissa landsting får man betala fullpris. Att höga priser avgör tillgången på preventivmedel är oacceptabelt. Ung Vänster kräver gratis preventivmedel för alla unga.

Ung Vänster är emot surrogatmödraskap. Vi menar att ingen kan äga rätten att styra över någon annans graviditet, utom kvinnan själv. I länder där surrogatmödraskap är lagligt ser vi hur fattiga kvinnor tvingas hyra ut sina kroppar i reproduktivt syfte till rika barnlösa par som dessutom köper sig rätten att under graviditeten besluta om hur kvinnan ska leva. Det bygger på en instrumentell syn på kroppen och innebär att man inordnar kvinnors självbestämmande och rätt till sina egna kroppar under någon annans intressen.

Kampen för rätten till sin egen kropp är i högsta grad även en internationell kamp. Gemensam

kamp har i stora delar av världen gett landvinningar som visar att könsmaktsordningen är föränderlig, men i många delar av världen förvägras rätten till abort och preventivmedel. Många människor som drabbats av HIV och andra sexuellt överförbara sjukdomar får inte tillgång till rätt vård. Möjligheten till en god sexuell och reproduktiv hälsa och lagstiftad rätt till sin egen kropp är exempel på områden där kvinnor i olika samhällen och samhällsklasser har drastiskt olika levnadsvillkor runt om i världen. Ung Vänster kräver att kvinnor från andra länder ska erbjudas möjlighet att kostnadsfritt göra abort i Sverige.

HOMO- OCH BISEXUELLAS OCH TRANSPERSONERS RÄTTIGHETER

Heterosexualitet är den starkt rådande normen idag. Människor med en annan sexualitet än heterosexuell, eller ett annat könsuttryck än det förväntade, straffas socialt, osynliggörs eller diskrimineras, och i vissa fall hotas eller utsätts man för våldsbrott. Ung Vänster kämpar för ett samhälle där allas sexualitet och könsuttryck behandlas likvärdigt, i lagen så väl som i vardagen.

Trots att många positiva reformer har genomförts under 2000-talet, så finns fortfarande stora lagmässiga problem kring HBT-personers rättigheter.

Trots att det sedan 2003 varit möjligt för homosexuella par att adoptera barn, är den möjligheten kraftigt begränsad. Lagändringen måste följas upp med ett aktivt arbete för att samarbeta med fler givarländer som accepterar homosexuella som adoptivföräldrar. Ung Vänster kräver att reglerna för insemination av för lesbiska kvinnor harmoniseras och moderniseras. Möjligheten till insemination ska inte begränsas av var i landet man bor. Idag råder en stark tvåsamhetsnorm både när det gäller kärleksrelationer och familjebildning. Vi vill se en lagstiftning där fler än två föräldrar kan vara vårdnadshavare.

Könsmaktsordningen berör även homo- och bisexuella personer och gör att kvinnor inte får det utrymme de har rätt till. Samtidigt präglas synen på HBT-personer av andra heteronormativa strukturer som utestänger och försvårar för de som inte uppfyller denna norm. Till exempel att bisexualitet inte alltid erkänns som en sexuell lägnings utan som "ett steg på vägen" eller bara feighet.

Unga transpersoner ärsärskilt utsatta bland HBT-personer. Osynliggörande, okunskap och fördomar om transpersoner speglas bland annat genom höga ohälsotal och en särskild utsatthet för hatbrott. Det har länge funnits och finns fortfarande ett motstånd mot att transsexuella personer ska tillåtas bli föräldrar på biologisk väg. Vi kräver att resurserna för att genomgå en könskorrigering är desamma över hela landet och att den teknik som underlättar för transpersoner att bli föräldrar kommer dem till del.

HBT-kampen är även global. Att homosexualitet är olagligt eller sjukdomsklassat är fortfarande vanligt och i många länder där homosexualitet är lagligt blundar samhället för hatbrott och trakasserier. Att utvisa HBT-personer till länder där de riskerar att trakasseras eller förföljas är oacceptabelt. Ung Vänster stödjer HBT-rörelsens kamp såväl i Sverige som i andra länder.

AVSLUTNING

Sexualpolitiken är ett grundläggande område för människans frigörelse. Att utmana normer och maktstrukturer kring sexualitet och kön är en kamp som sträcker sig över nationsgränser och som berör alla, oavsett klass och bakgrund. Vi vill krossa könsmaktsordningen och rasera heteronormen. Vår sexualpolitik handlar om allas grundläggande rätt till sin sexualitet, till sin kropp och att leva som den man är.